

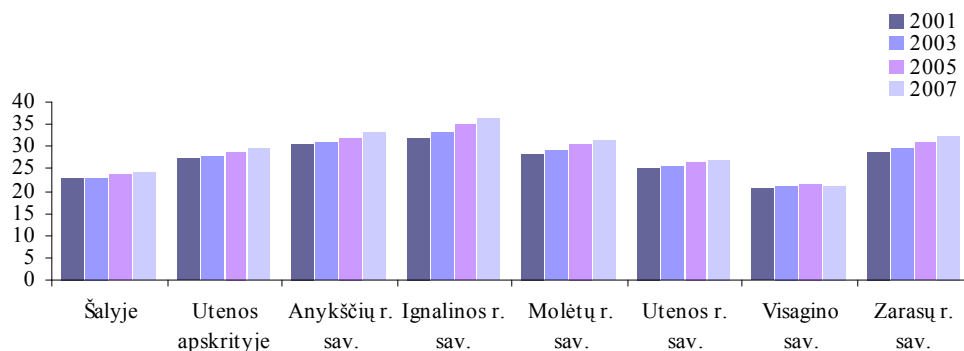
UTENOS APSKRITIES APLINKA

Būstas

Utenos apskrities gyventojai gerai apsirūpinę gyvenamuoju plotu – vienam Utenos apskrities gyventojui 2007 m. pabaigoje teko 29,5 m² naudingojo gyvenamojo ploto, šalies lygis buvo viršijamas 5,1 m². Mažiau negu vidutiniškai šalyje naudingojo ploto teko tik tankiai gyvenamoje Visagino savivaldybėje. Ignalinos, Anykščių ir Zarasų rajonų savivaldybėse vienam gyventojui teko beveik trečdaliu daugiau naudingojo būsto ploto negu vidutiniškai šalyje, kitose apskrities savivaldybėse būsto pasiūla taip pat buvo daug didesnė nei vidutiniškai šalyje. Didelė gyvenamojo ploto pasiūla Utenos apskrities savivaldybėse yra vienas iš aplinkos patrauklumą galinčių padidinti veiksnių. Esant pakankamai išplėtotai socialinei infrastruktūrai ir paslaugų verslui, daugelis apskrities savivaldybių galėtų tapti patrauklesnės gyventi ir iš kitų teritorijų atvykstantiems asmenims ir paskatinti viso regiono socialinę ir ekonominę plėtrą.

Naudingasis būsto plotas, tenkantis vienam gyventojui, 2001–2007 m.

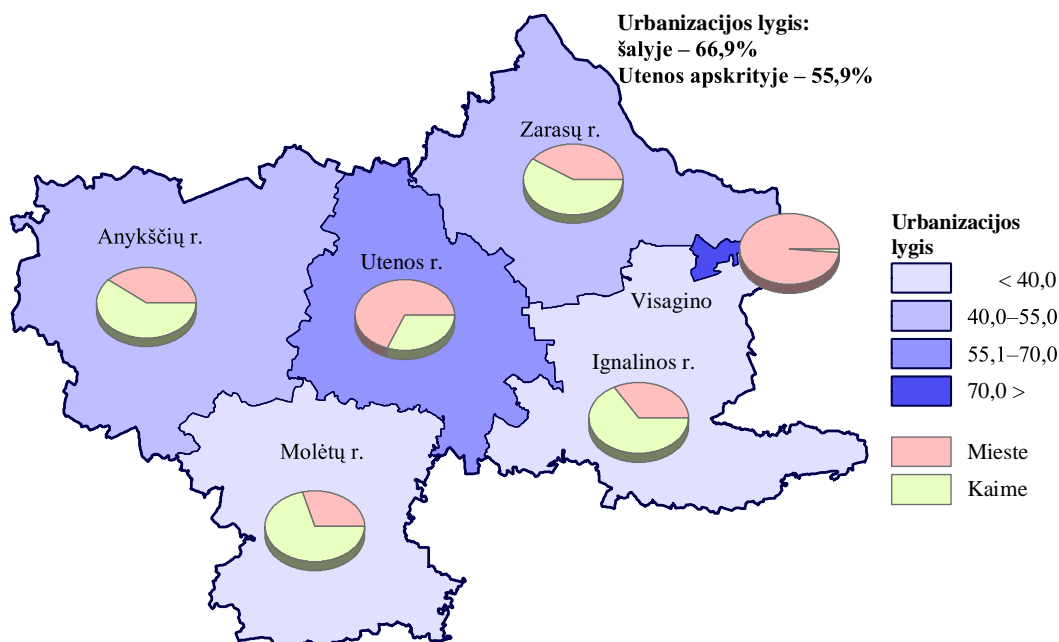
m²

Socialinė infrastruktūra

Urbanizacijos lygis savivaldybėse 2008 m. pradžioje

Procentais

Utenos apskrityje buvo du didesni miestai – Utena (32,5 tūkst. gyventojų) ir Visaginas (28,3 tūkst. gyventojų), kiti miestai buvo mažesni – Anykščiuose gyveno 11,8 tūkst. gyventojų.

Zarasuose, Molėtuose ir Ignalinoje gyveno atitinkamai 7,8, 6,9 ir 6,1 tūkst. gyventojų. Nors didelių miestų apskrityje nebuvo, miesto gyventojai sudarė nemažą apskrities gyventojų dalį, tačiau kiek mažiau negu vidutiniškai šalyje. Beveik visi Visagino savivaldybės gyventojai gyveno Visagino mieste, du trečdaliai Utenos rajono savivaldybės gyventojų – Utenoje. Kitose savivaldybėse miesto gyventojų dalis nesiekė pusės (kiek mažiau negu pusė gyventojų gyveno mišrioje – Anykščių ir Zarasų rajonų savivaldybėse), dar kitos savivaldybės buvo labiau kaimiškos.

Retai gyvenamų kaimiškųjų savivaldybių gyventojai dažniau susiduria su problemomis, kylančiomis dėl nepakankamai išplėtotų socialinių paslaugų, mažiau paslaugų teikia ir privačios įmonės. Geografinis socialinės infrastruktūros išsidėstymas Utenos apskrities savivaldybėse ir teritorijų integracija su Utenos, Anykščių ir Visagino miestais dažnai nulemia teritorijų patrauklumą gyventi. Ypatingai aktualūs socialinės infrastruktūros prieinamumo klausimai tose teritorijose, kuriose socialinės infrastruktūros objektai nutolę vienas nuo kito. Urbanizuotų savivaldybių gyventojams daugelis svarbesnių objektų yra arčiau, tačiau jų irgi dažnai nepakanka.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigos

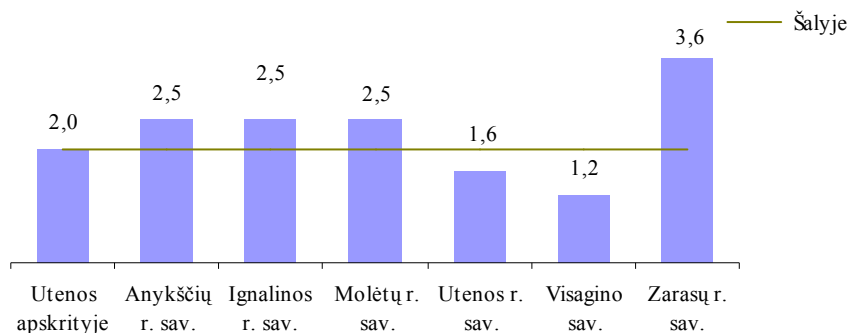
Utenos apskrities ikimokyklinio ugdymo įstaigos buvo pasklidusios po visą apskrities teritoriją – tik Ignalinos rajono savivaldybė, kurioje buvo vos viena tokia įstaiga, atsiliko nuo kitų savivaldybių rodiklių, šioje savivaldybėje nuo 2001 m. nustojo veikti 4 iš buvusių 5 darželių. Daugiausia ikimokyklinio ugdymo įstaigų buvo Anykščių ir Molėtų rajonų savivaldybėse.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų skaičius 2001–2007 m.

	2001	2003	2005	2007
Utenos apskrityje	36	29	32	28
Anykščių r. sav.	10	9	10	7
Ignalinos r. sav.	5	2	2	1
Molėtų r. sav.	6	5	6	6
Utenos r. sav.	4	3	4	4
Visagino sav.	6	5	5	5
Zarasų r. sav.	5	5	5	5

2007 m. pabaigoje vienai šalies ikimokyklinio ugdymo įstaigos vietai vidutiniškai teko du ikimokyklinio amžiaus vaikai. Utenos apskrities rodiklis buvo toks pats kaip ir šalies. Vietų vaikų darželiuose trūko visose apskrities savivaldybėse, tačiau urbanizuotose savivaldybėse šis trūkumas buvo mažesnis. Skirtumas tarp vaikų ir vietų ikimokyklinio ugdymo įstaigose santykių Visagino savivaldybėje ir Zarasų rajono savivaldybėje siekė triskart (1,2 ir 3,6 vaiko). Kitos savivaldybės nuo Visagino savivaldybės atsiliko mažiau, tačiau tik Visagino ir Utenos rajono savivaldybėse buvo aukštesnė už vidutinę ikimokyklinio ugdymo paslaugų pasiūlą. Prasčiausias vaikų ir vietų ikimokyklinio ugdymo įstaigose santykis buvo kaimiškose teritorijose – nemažoje dalyje kaimiškų ir mišrių savivaldybių gyvenviečių apskritai nebuvo ikimokyklinio ugdymo įstaigų. Kitose labiau urbanizuotose apskrities savivaldybėse ir miestuose atstumas iki artimiausios ikimokyklinio ugdymo įstaigos dažniausiai yra nedidelis, tačiau ikimokyklinio ugdymo įstaigų vietų skaičius yra mažesnis už šių vietų poreikį. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų skaičius nuo 2001 m. daugelyje apskrities savivaldybių buvo stabilus arba siek tiek sumažėjo, ir tik Ignalinos rajono savivaldybėje sumažėjo net 5 kartus.

1–6 metų amžiaus vaikų skaičius, tenkantis vietai ikimokyklinio ugdymo įstaigoje, 2007 m. pabaigoje

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų tinklas Utenos apskrityje yra panašaus tankumo kaip šalyje, tačiau egzistuoja nemaži skirtumai tarp miesto ir kaimo vietovių, o Zarasų rajono savivaldybė atsilieka pastebimai. Taigi, apskrityje yra teritorijų, kuriose gyvenant sudėtinga suderinti vaikų auginimą ir dalyvavimą darbo rinkoje. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų trūkumas gali lemti ne tik nepakankamą suteikiamų paslaugų kokybę, bet ir toliau didinti rečiau apgyvendintų teritorijų depopuliaciją ir stabdyti vietos ekonomikos plėtrą.

Bendrojo lavinimo mokyklos

Kaip ir visoje Lietuvoje, Utenos apskrityje pastebima bendrojo lavinimo mokyklų skaičiaus mažėjimo tendencija. Mokyklų skaičius mažėjo tiek miesto, tiek kaimo vietovėse – ketvirčiu sparčiau negu šalyje, tačiau nuo 2006 m. šis procesas sulėtėjo, ir – toliau mažėjant mokyklinio amžiaus vaikų, vienos mokyklos mokinių skaičius ėmė augti.

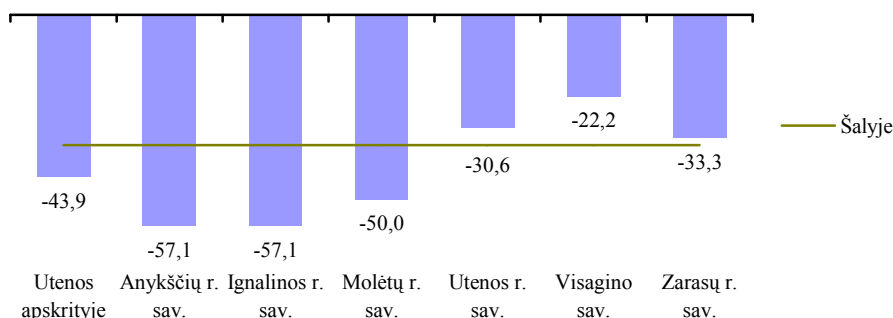
2001–2007 m. bendrojo lavinimo mokyklų sumažėjo daugiau kaip dukart sumažėjo 3 iš 6 savivaldybių – Anykščių, Ignalinos ir Molėtų rajonų savivaldybėse, trečdaliu Utenos ir Zarasų rajonų savivaldybėse.

Bendrojo lavinimo mokyklų skaičius

	Bendrojo lavinimo mokyklų skaičius				Vienai bendrojo lavinimo mokyklai tenka mokinių			
	2001-2002	2003-2004	2005-2006	2007-2008	2001-2002	2003-2004	2005-2006	2007-2008
Šalyje	2270	1932	1534	1472	265,4	301,8	351,1	332,5
Utenos apskrityje	155	112	91	87	205,5	266,7	293,2	269,4
Anykščių r. sav.	28	24	13	12	205,5	231,3	394,2	374,6
Ignalinos r. sav.	28	12	11	12	118,9	261,7	261,6	212,2
Molėtų r. sav.	30	19	17	15	134,7	203,8	211,9	217,7
Utenos r. sav.	36	28	27	25	243,0	300,6	285,4	278,0
Visagino sav.	9	9	7	7	690,1	594,3	612,6	476,3
Zarasų r. sav.	24	20	16	16	157,0	177,2	192,6	177,8

Bendrojo lavinimo mokyklų skaičiaus pokytis 2001–2008 m.

Procentais

Mokyklų sparčiai mažėjo visose savivaldybėse. Pastebima bendra tiek Lietuvai, tiek Utenos apskrčiai tendencija – mokyklos aptarnauja daugiau mokinių, o atokiau nuo didesnių miestų gyvenantiems mokiniams bendrojo lavinimo paslaugos darosi sunkiau prieinamos. Pastebėta ir tai, kad nuo 2006 m. šis procesas apskrityje sulėtėjo – o Zarasų ir Ignalinos rajonų savivaldybėse vienos mokyklos mokinių skaičius net sumažėjo, nors šiose savivaldybės ir taip dominavo nedidelės kaimo vietovių mokyklos. 2001–2005 m. staiga išaugęs ir perkopęs šalies vidurkį Anykščių rajono savivaldybės rodiklis vėliau irgi šiek tiek sumažėjo. Visagino savivaldybėje, kurioje buvo didelės, būdingos miestams, mokyklos, jų skaičius kito nežymiai, o mokinių sumažėjo pastebimai. Šios savivaldybės rodiklis taip pat artėjo prie vidutinio šalyje.

Mokyklų skaičiui toliau mažėjant ir plečiantis pačioms mokykloms, mažėjant mokinių skaičiui, mokyklos toliau turėtų koncentruotis didesniuose miestuose – ateityje didesnis krūvis turėtų tekti Anykščių, Utenos miestuose, iš dalies – Visagino, jei pasikeis demografinės tendencijos šioje savivaldybėje, kitų savivaldybių centruose išikūrusioms mokymo įstaigoms, turės būti sprendžiami transporto klausimai, susiję su atokiau gyvenančių mokinių kelionėmis į mokyklą, atkreiptas dėmesys į ateityje išaugsiantį pedagogų poreikį.

Kultūros infrastruktūra

Utenos apskrityje gerai išvystyta kultūros infrastruktūra, leidžianti užtikrinti vietos gyventojų kultūrinius poreikius, sudaranti galimybę įsitraukti į bendruomenių veiklą. Iš viso Utenos apskrityje 2007 m. pabaigoje buvo 120 kultūros ministerijai pavaldžių bibliotekų, iš kurių didžioji dalis teko kaip tik rečiau apgyvendintoms teritorijoms. Visose apskrities savivaldybėse, išskyrus Visagino, bibliotekų buvo gana daug.

Bibliotekos 2001–2007 m. pabaigoje

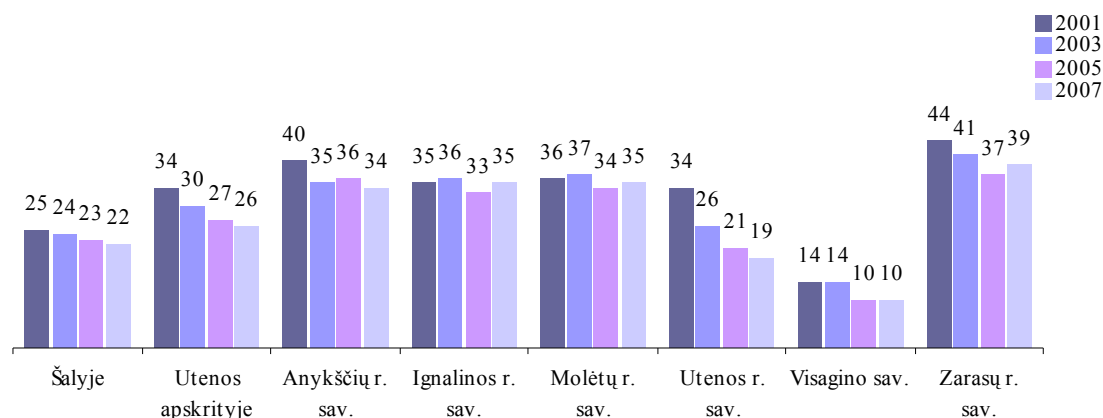
	Bibliotekų skaičius				Bibliotekų skaičius, tenkantis 1000 gyventojų			
	2001	2003	2005	2007	2001	2003	2005	2007
Šalyje	1449	1418	1396	1395	0,4	0,4	0,4	0,4
Utenos apskrityje	122	121	120	120	0,7	0,7	0,7	0,7
Anykščių r. sav.	23	22	22	22	0,7	0,6	0,7	0,7
Ignalinos r. sav.	23	23	23	23	1,0	1,0	1,1	1,1
Molėtų r. sav.	26	26	25	25	1,0	1,1	1,0	1,1
Utenos r. sav.	25	25	25	25	0,5	0,5	0,5	0,5
Visagino sav.	2	2	2	2	0,1	0,1	0,1	0,1
Zarasų r. sav.	23	23	23	23	1,0	1,0	1,1	1,1

Pastebima, kad tankiau apgyvendintos Utenos apskrities savivaldybės (Visagino, Utenos rajono) pagal bibliotekų prieinamumą nusileidžia kaimiškosioms savivaldybėms. Tuo tarpu Zarasų, Ignalinos ir Molėtų rajonų savivaldybėse bibliotekų skaičius 1000 gyventojų beveik triskart viršija šalies vidurkį. Bibliotekas nesunku pasiekti ir Anykščių rajono savivaldybėje. Daugelis atokiau nuo didesnių miestų gyvenančių gyventojų turi galimybę naudotis bibliotekomis. Visagino ir Utenos rajono savivaldybėms būdingos didesnės bibliotekos, aptarnaujančios didesnę kiekį skaitytojų.

Tankiai išsidėsčiusios ir lengvai pasiekiamos bibliotekos sulaukia nemažo vietos gyventojų dėmesio – daugiau kaip ketvirtis Utenos apskrities gyventojų 2007 m. pabaigoje naudojo bibliotekų paslaugomis (Lietuvos vidurkis – 22 %), daugiausia skaitytojų sulaukė Zarasų rajono (39 % gyventojų) ir Molėtų, Ignalinos ir Anykščių rajonų savivaldybių bibliotekos. Mažiausiai skaitytojų, palyginti su gyventojų skaičiumi, buvo Visagino savivaldybėje – vos 10 %, nedidelį Utenos rajono savivaldybės bibliotekų skaitytojų skaičių taip pat atitiko didelė miesto gyventojų dalis. Bibliotekos atokesnėse ir rečiau gyvenamose teritorijose sulaukia daugiau vietos gyventojų dėmesio.

Bibliotekų skaitytojų dalis 2001–2007 m.

Palyginti su visais gyventojais, procentais

Be savo pirminių funkcijų, susijusių su gyventojų aprūpinimu informacija, bibliotekos gali tapti rečiau apgyvendintų, kaimiškų teritorijų bendruomenių traukos centrais, didinančiais gyventojų kvalifikaciją, aktyvumą, sudarančiais sąlygas naudotis informacinėmis technologijomis. Taip gerėja gyvenimo aplinka ir kokybė kaip tik tose teritorijose, kuriose kitų socialinių paslaugų pasiūla nėra didelė. Pastebima, kad kaip tik šiose teritorijose gana sėkmingai išnaudojamas šis bibliotekų potencialas, gana sėkmingai sprendžiama informacinės atskirties problema.

Utenos apskrities kultūros centrų skaičius 1000 gyventojų taip pat viršijo šalies vidurkį. Ignalinos rajono savivaldybėje šalies vidurkis buvo viršijamas triskart, visose kitose savivaldybėse, išskyrus Visagino, šalies vidurkis taip pat buvo viršijamas. Iš šių duomenų galima spręsti, kad ir nedidelėse Utenos apskrities savivaldybių gyvenvietėse yra teikiamos pagrindinės kultūros paslaugos, tačiau didelis kultūros centrų skaičius stebimas tik dalyje apskrities teritorijos – nedaug jų buvo Visagino ir kiek mažiau negu kitur Utenos rajono savivaldybėse, kuriose dėl didesnių kultūros įstaigų, įsikūrusių miestuose, kultūros centrų poreikis buvo mažesnis.

Kultūros centrų skaičius 2001–2007 m.

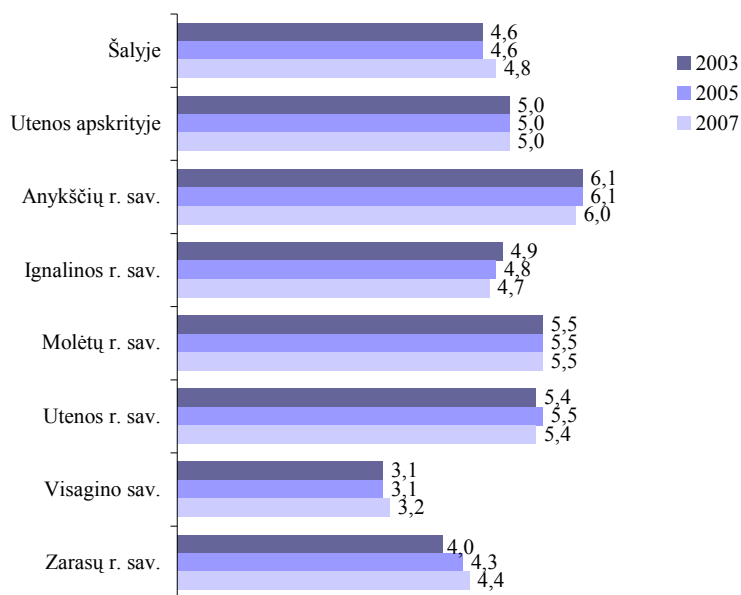
	Kultūros centrų skaičius				Kultūros centrų skaičius, tenkantis 1000 gyventojų			
	2001	2003	2005	2007	2001	2003	2005	2007
Šalyje	947	882	850	853	0,3	0,3	0,2	0,3
Utenos apskrityje	85	79	75	80	0,5	0,4	0,4	0,5
Anykščių r. sav.	19	15	15	15	0,5	0,4	0,5	0,5
Ignalinos r. sav.	20	19	19	19	0,9	0,9	0,9	0,9
Molėtų r. sav.	9	7	7	12	0,4	0,3	0,3	0,5
Utenos r. sav.	19	20	18	18	0,4	0,4	0,4	0,4
Visagino sav.	4	4	3	3	0,1	0,1	0,1	0,1
Zarasų r. sav.	14	14	13	13	0,6	0,6	0,6	0,6

Tolygus ir tankus kultūros centrų pasiskirstymas ir išplėtotas bibliotekų tinklas sudaro palankias sąlygas vietinės reikšmės kultūros paslaugoms teikti retai apgyvendintose apskrities savivaldybėse ir formuoja gyventojų susibūrimo centrus. Tačiau didelis smulkių kultūros įstaigų skaičius kelia problemų, susijusių su esamos infrastruktūros išlaikymu, priežiūra ir atnaujinimu, labai svarbios yra paslaugų kokybės gerinimo iniciatyvos ir vietos bendruomenių indėlis. Esama infrastruktūra sukuria prielaidas kultūros paslaugoms teikti ir bendruomenės aktyvumui didinti, tačiau savaime neužtikrina geros teikiamų paslaugų kokybės.

Prekybos ir paslaugų įmonės

2007 m. pabaigoje 1000 Utenos apskrities gyventojui teko daugiau parduotuvių negu vidutiniškai šalyje. Šis rodiklis, nors šiek tiek ir svyravo atskirose savivaldybėse, apskrityje nekito. Ketvirčiu daugiau negu vidutiniškai šalyje parduotuvių buvo Anykščių rajono savivaldybėje, gana daug jų buvo Molėtų ir Utenos rajonų savivaldybėse, pastebimai mažiau – Visagino savivaldybėje. Nors bendras apskrities rodiklis yra geresnis už šalies, pastebima, kad parduotuvių skaičius apskrities savivaldybėse pastebimai svyruoja.

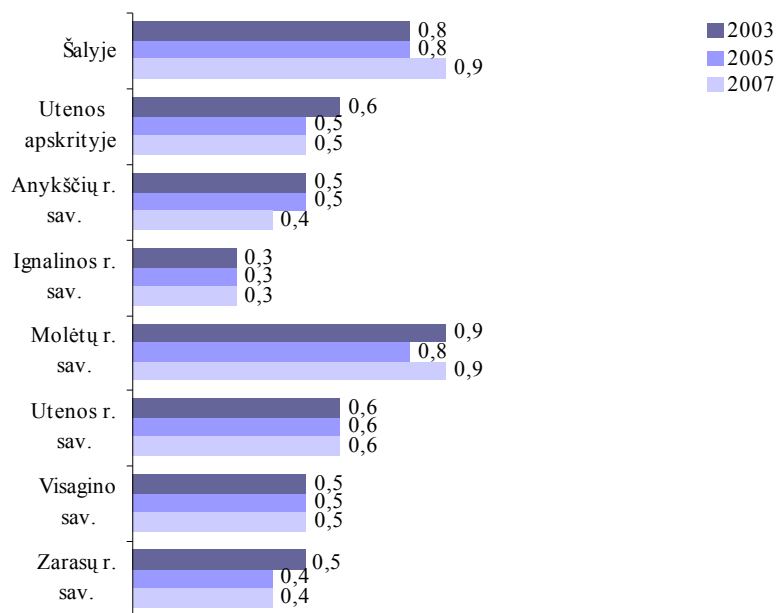
Parduotuvių skaičius, tenkantis 1000 gyventojų, 2003–2007 m.

Restoranų, barų ir valgyklų Utenos apskrityje buvo palyginti nedaug – tik Molėtų rajono savivaldybėje 2007 m. pabaigoje restoranų, barų ir valgyklų skaičius prilygo šalies vidurkiui, regiono centre – Utenos rajono savivaldybėje – atsiliko trečdaliu. Kitose savivaldybėse šis

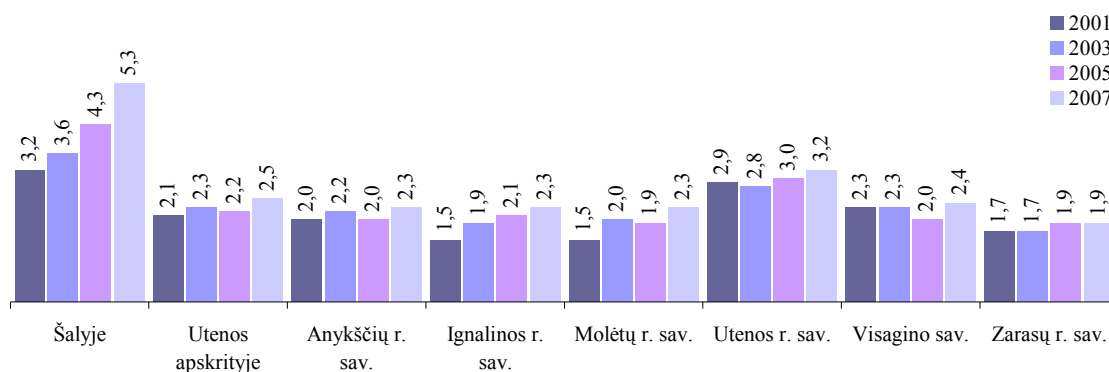
rodiklis buvo 2–3 kartus mažesnis negu vidutiniškai šalyje. Teigiamų pokyčių taip pat buvo nedaug – nė vienoje savivaldybėje nuo 2003 m. šis skaičius nepadidėjo.

Restoranų, barų, valgyklų skaičius, tenkantis 1000 gyventojų, 2003–2007 m.

Visų paslaugų įmonių skaičius 2007 m. Utenos apskrityje daugiau kaip dvigubai atsiliko nuo šalies vidurkio (atitinkamai 2,5 ir 5,3 įmonės 1000 gyventojų). Utenos rajono savivaldybės rodikliai buvo geriausi – 3,2 įmonės, tenkančios 1000 gyventojų, tačiau ir ši savivaldybė nuo šalies vidurkio atsiliko daugiau kaip pusantro karto. Kitos savivaldybės nuo šalies vidurkio atsiliko 2–2,5 karto. Prasčiausi rodikliai buvo stebimi Zarasų rajono savivaldybėje – vos 1,9 įmonės 1000 gyventojų. Nors paslaugų įmonių skaičius Utenos apskrityje pamažu auga, šis augimas nuo 2001 m. buvo 3,5 karto lėtesnis negu šalyje. Tokio augimo visiškai nepakako tam, kad būtų priartėta prie šalies vidurkio – atotrūkis nuolat augo.

Paslaugų įmonių skaičius 1000 gyventojų 2001–2007 m.

Nedidelis paslaugų įmonių skaičius gali atskleisti nepakankamai išnaudojamą turizmo plėtros potencialą regione, taip pat nepakankamas gyventojų pajamas. Iš kitos pusės – paslaugų pasiūla ir kokybė gali būti lemiamas veiksnys renkantis gyvenamąją vietą, ypač didesnes pajamas gaunantiems gyventojams. Neigiamos paslaugų sferos plėtros tendencijos Utenos apskrityje gali lemti ir pastebimą gyvenimo aplinkos ir kokybės pablogėjimą ateityje.

Susisiekimas

Iš visų apskrities savivaldybių, geriausiai išvystyta susisiekimo infrastruktūra Visagino savivaldybėje, tačiau dėl mažo šios savivaldybės ploto ir didelio gyventojų tankio, šios savivaldybės rodikliai su šalies vidutiniais rodikliais nėra palyginami. Tačiau ir kitose apskrities savivaldybėse, išskyrus Anykščių rajono savivaldybę, kelių tinklo tankis buvo didesnis negu šalyje. Geriausiai iš likusių apskrities savivaldybių susisiekimo infrastruktūra išvystyta Molėtų ir Utenos rajonų savivaldybėse – čia buvo didžiausias kelių tankis. Tačiau kelių su patobulinta danga dalis, išskyrus Visagino savivaldybę, nesiekė šalies vidurkio nė vienoje savivaldybėje. Vertinant apskrities savivaldybių kelių infrastruktūrą pagal kelių su patobulinta danga tankį, pastebima, kad visų periferinių savivaldybių rodiklis buvo vienodai – ketvirčiu ($0,3 \text{ km/km}^2$) mažesnis už šalies vidutinį dydį. Taigi, apibendrinus kelių kiekybinius ir kokybinius rodiklius, galima teigti, kad kelių tinklas regione tankus, tačiau geresnes dangas turinčių kelių yra mažiau negu šalyje.

Valstybinės ir vietinės reikšmės kelių tankis 2007 m.

km/km²

	Valstybinės ir vietinės reikšmės keliai			Kelių su patobulinta danga dalis, palyginti su visais keliais, proc.
	Iš viso	su danga	su patobulinta danga	
Šalyje	1,2	1,1	0,4	29
Utenos apskrityje	1,4	1,0	0,3	23
Anykščių r. sav.	1,1	1,0	0,3	26
Ignalinos r. sav.	1,3	0,9	0,3	25
Molėtų r. sav.	1,6	1,1	0,3	18
Utenos r. sav.	1,6	1,0	0,3	19
Visagino sav.	1,9	1,8	1,8	94
Zarasų r. sav.	1,4	1,3	0,3	22

Utenos rajono savivaldybėje automobilių 1000 gyventojų 2007 m. teko daugiau nei vidutiniškai šalyje, šios savivaldybės rodikliai labai pagerino ir apskrities rezultatą, o štai Visagino savivaldybė nuo šalies vidurkio atsiliko 21 %. Galima atkreipti dėmesį į tai, kad nuo 2001 m. automobilių Visagino savivaldybėje padaugėjo daugiau kaip triskart. Ignalinos rajono savivaldybės rodiklis 2001 m. dar viršijęs šalies rodiklį vėliau atsiliko. Kitų savivaldybių atsilikimas nuo šalies vidurkio išliko, bet sparčiai mažėjo.

Individualių lengvųjų automobilių skaičius 1000 gyventojų 2001–2007 m.

	2001	2003	2005	2007
Šalyje	304	336	395	429
Utenos apskrityje	289	327	387	419
Anykščių r. sav.	317	358	408	426
Ignalinos r. sav.	411	296	349	395
Molėtų r. sav.	254	297	378	420
Utenos r. sav.	371	414	473	487
Visagino sav.	103	249	296	338
Zarasų r. sav.	215	255	331	384

Daugelis Utenos apskrities savivaldybių teritorijų yra pasiekiamos individualiais lengvaisiais automobiliais (dėl didelio, nors ir vidutinės kokybės, kelių tankio, ir pakankamo lengvųjų automobilių skaičiaus), viešojo transporto sistemos apskrityje išvystytos palyginti tolygiai. Utenos rajono savivaldybei teko daugiau autobusų maršrutų negu kitose savivaldybėse, tačiau maršrutų skaičius apytiksliai atitiko savivaldybės dydį. Vienam maršrutui

tenkanti apskrities teritorija buvo didesnė už vidutinę maršrutui tenkančią teritoriją šalyje, o periferinės apskrities savivaldybės išsidėstė žemiau šalies medianinės reikšmės – daugelyje šalies savivaldybių autobusų maršrutų tankis buvo didesnis. Tik Visagino ir Utenos rajonų savivaldybėse, kuriose buvo didžiausi apskrities miestai (o Visagino savivaldybė užėmė ir labai nedidelę teritoriją), vienam maršrutui tenkanti teritorija buvo mažesnė negu vidutiniškai šalyje. Nors šalyje maršrutų mažėjo, Utenos apskrityje jų skaičius šiek tiek augo – (nuo 2001 m. – 13 %). Situacija pastebimai pagerėjo Visagino savivaldybėje – maršrutų padaugėjo 10 kartų. Didelėje dalyje apskrities teritorijos susisiekimas maršrutiniais autobusais darėsi prieinamesnis, tačiau atsilikimas nuo šalies vidurkio išliko.

Maršrutų skaičius 2001–2007 m.

	2001	2003	2005	2007
Šalyje	3859	4001	3807	3155
Utenos apskrityje	227	222	270	257
Anykščių r. sav.	47	40	40	40
Ignalinos r. sav.	41	41	40	40
Molėtų r. sav.	32	31	31	31
Utenos r. sav.	62	67	70	73
Visagino sav.	3	3	51	35
Zarasų r. sav.	42	40	38	38
1 maršrutui tenkanti teritorija, km²				
Šalyje (vidurkis)	16,9	16,3	17,2	20,7
Šalyje (mediana)*	30,8	29,9	28,1	29,3
Utenos apskrityje	31,7	32,4	26,7	28,0
Anykščių r. sav.	37,6	44,1	44,1	44,1
Ignalinos r. sav.	36,5	35,3	36,2	36,2
Molėtų r. sav.	42,8	44,1	44,1	44,1
Utenos r. sav.	19,8	18,3	17,6	16,8
Visagino sav.	3,0	3,0	1,1	1,7
Zarasų r. sav.	31,8	33,4	35,1	35,1

*didžiųjų miestų savivaldybėms tenka didžioji dalis visų autobusų maršrutų, todėl mažesnės savivaldybės tarpusavyje gali būti palygintos įvertinus šalies medianą – visų savivaldybių rodiklių vidurinę reikšmę.

Vienam gyventojui tenkančių kelionių autobusu skaičius rodo, kad viešojo transporto sistema Utenos apskrityje išnaudojama taip pat – tik vidutiniškai. Mažiausiai kelionių autobusu vienam gyventojui teko Anykščių ir Ignalinos rajonų savivaldybėse. Efektyviau šios sistemos veikė Utenos rajono ir Visagino savivaldybėse, turėjusiose ir tankiausią maršrutų tinklą, nedaug atsiliko ir Molėtų rajono savivaldybė – pastebimai susijusi ne tik su apskrities teritorijomis, bet ir su Vilniaus miestu. Pastebimos ir neigiamos plėtros tendencijos – visose savivaldybėse, išskyrus Molėtų rajono ir Visagino, gyventojai, palyginti su 2001 m., pasyviau naudojami autobusais. Sparčiai augantis individualių automobilių, autobusų maršrutų ir kelionių autobusu skaičius rodo, kad Visagino savivaldybės ryšiai su aplinkinėmis teritorijomis stiprėja, nors ši savivaldybė dar neseniai buvo labai izoliuota, plečia savo ryšius ir Molėtų rajono savivaldybės gyventojai.

Visuomenės saugumas

100 000 Utenos apskrities gyventojų 2007 m. teko 1569 užregistruotų nusikalstamų veikų – 28,1 % mažiau negu Lietuvoje. Utenos apskričiai būdinga įprastinė tendencija, kad mažiau nusikalstamų veikų ir nusikaltimų užregistruojama periferinėse kaimiškosiose savivaldybėse. Labiau urbanizuotos Utenos rajono, Visagino ir Anykščių rajono savivaldybės pagal užregistruotų nusikalstamų veikų ir nusikaltimų skaičių lenkia kitas apskrities savivaldybes.

Likusios apskrities savivaldybės yra palyginti saugios, ypač išsiskyrė Molėtų rajono savivaldybė, kurioje nusikalstamumas buvo dukart mažesnis už šalies vidurkį.

100 000 gyventojų tenka užregistruotų nusikalstamų veikų 2007 m.

	Nusikalstamos veikos	Nusikaltimai
Šalyje	2185	2014
Utenos apskrityje	1569	1437
Anykščių r. sav.	1637	1510
Ignalinos r. sav.	1570	1432
Molėtų r. sav.	1079	1010
Utenos r. sav.	1582	1456
Visagino sav.	1956	1774
Zarasų r. sav.	1452	1298

Aplinkosauga ir aplinkotvarka

2007 m. Lietuvoje į paviršinius vandenius išleista 4 540 557 tūkst. m³ ūkio, buitės ir gamybos nuotekų, iš jų 4 331 486 tūkst. m³ nuotekų, kurių nereikia valyti. Didžiausią šių nuotekų dalį sudaro Ignalinos valstybinės atominės ir Kruonio hidroakumuliacinės elektrinių panaudotas vanduo. Iš 209 073,3 tūkst. m³ reikalingų valyti nuotekų 2007 m. iki didžiausios leistinos taršos (DLT) normų šalyje išvalyta 72,3 %.

Susidariusių užterštų nuotekų kiekis Utenos apskrityje pastaraisiais metais kinta palyginti nedaug – 2007 m. jų kiekis buvo 16,2 % mažesnis nei 2005 m. ir 36,6 % mažesnis nei 2001 m. Nuotekų išleidimas Utenos apskrityje krinta sumažėjus paimamo paviršinio vandens kiekiui, kuris kasmet svyruoja daugiausia dėl kintančių energijos gamybos apimčių Ignalinos valstybinėje atominėje elektrinėje. Didžioji dalis, t. y. 95,9 % nepakankamai išvalytų nuotekų apskrityje buvo Visagino savivaldybės nuotekos. 2007 m. buvo išvaloma 100 % Utenos ir Zarasų rajonų savivaldybių nuotekų, 99,8 % Molėtų rajono savivaldybės nuotekų ir 99,6 % Anykščių rajono savivaldybės nuotekų.

Susidariusios reikalingos valyti ūkio, buitės ir gamybos nuotekos 2001–2007 m.

Tūkst. m³

	2001	2003	2005	2007	Išvalytų iki normos (DLT) nuotekų dalis nuo susidariusio užterštų nuotekų kiekio, proc.			
					2001	2003	2005	2007
Šalyje	171169,6	167064,5	192212,4	209073,3	17,8	54,6	70,5	72,3
Utenos apskrityje	11333,8	8811,6	8565,3	7181,1	54,6	57,7	65,4	75,8
Anykščių r. sav.	963,4	1029,0	1010,0	1021,8	33,5	93,5	98,8	99,6
Ignalinos r. sav.	6028,3	358,4	296,9	277,0	25,4	93,6	97,6	97,6
Molėtų r. sav.	224,0	254,2	264,5	263,9	100,0	89,2	89,6	99,8
Utenos r. sav.	3634,5	3284,4	3620,5	3525,4	99,8	99,9	100,0	100,0
Visagino sav.	...	3610,0	3034,0	1796,0	...	0,0	3,8	4,1
Zarasų r. sav.	483,6	275,6	339,4	297,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Susidariusios komunalinės atliekos 2004–2006 m.

Tonomis

	2004	2005	2006
Utenos apskrityje	46749,8	58400,2	47924,7
Anykščių r. sav.	11274,5	8509,6	9414,0
Ignalinos r. sav.	2968,7	3681,6	6437,4
Molėtų r. sav.	2913,8	2377,1	3751,3

	2004	2005	2006
Utenos r. sav.	15335,2	15575,6	17942,7
Visagino sav.	6883,4	13200,6	6441,9
Zarasų r. sav.	7374,2	15055,7	3937,4

2006 m., palyginti su 2005 m., susidariusių komunalinių atliekų dalis Utenos apskrityje sumažėjo 17,9 %. Patenkančių į sąvartyną komunalinių atliekų kiekis mažėja, nes diegiant jų rūšiavimo sistemą kas metai vis daugiau antrinių žaliavų atskiriama iš komunalinių atliekų srauto ir perdirbama, tačiau 2006 m. pašalintų sąvartyne susidariusių Utenos apskrityje atliekų dalis – 93,8 % – buvo 17,6 % didesnė už šalies vidurkį (76,2 %).

Sutvarkyta susidariusių komunalinių atliekų 2004–2006 m.

Tonomis

	2004	2005	2006
Utenos apskrityje	44016,4	49201,4	51362,4
Anykščių r. sav.	11127,7	8639,7	9274,4
Ignalinos r. sav.	2851,7	3611,0	6307,0
Molėtų r. sav.	2535,0	2265,0	3685,0
Utenos r. sav.	13206,8	13738,6	16278,6
Visagino sav.	7040,5	5862,7	5845,1
Zarasų r. sav.	7254,6	15084,4	9972,4

Teritorijų patrauklumą gyventi ir gyvenamosios aplinkos kokybę gali nulemti ir daug kitų veiksnių, kurie šiame skyriuje nebuvo nagrinėti. Tai ekonominis išsivystymas teritorijoje, darbo rinkos situacija, nekilnojamojo turto kainos, sunkiai kiekybiškai išreiškiami subjektyvūs veiksniai. Nagrinėtos labai skirtingos savivaldybės – besiskiriančios gyventojų skaičiumi, teritorija, kitais požymiais. Mažesnės, kaimiškos apskrities savivaldybės gali pasiūlyti nemažai gyvenamojo ploto, yra saugios gyventi, bet nepaisant kaimo vietovėse dar išlikusio nemažo bendrojo lavinimo mokyklų, vietinių kultūros įstaigų skaičiaus, turi retesnę socialinės infrastruktūros tinklą, silpnai išplėtotas privatus paslaugų sektorius. Gyvenimo kokybės skirtumus padeda įveikti pastebima Visagino miesto integracija su aplink esančiomis teritorijomis, taip pat kitais miestais, Utenos ir Anykščių miestų poveikis, didėjantis Molėtų rajono savivaldybės patrauklumas, ryšiai tarp savivaldybių ir jų vietovių leistų geriau išnaudoti skirtingų teritorijų privalumus, teikti daugiau ir geresnių paslaugų gyventojams, tačiau šie ryšiai dar nėra pakankamai išplėtoti.